

'Goirle aan de slag'

Keuzenota re-integratie en participatie

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.1.1 De Participatiewet	3
1.1.2 Omgevingsfactoren	4
Hoofdstuk 2 Visie en ambitie	5
2.1 Uitgangspunten Back to Basics	5
2.2 Visie op re-integratie- en participatie	5
2.3 Uitgangspunten	6
2.4 Ambitie	7
Hoofdstuk 3 Wettelijke opdracht en budget	9
3.1 Wettelijk kader	9
3.2 Financiering bijstand	9
3.2.1 Inkomensdeel	9
3.2.2 Participatiebudget	9
3.3. Extra impuls	9
Hoofdstuk 4 Indeling op participatieladder en doelgroepen	11
4.1 Indeling op participatieladder	11
4.2 Doelgroepen	11
4.3 Doelstelling	12
Hoofdstuk 5 Samenvatting beslispunten	13
Bijlagen:	
Bijlage 1: Huidige wetgeving	
Bijlage 2: Uitleg positie op de ladder	
Bijlage 3: Bestandsanalyse	

Hoofdstuk 1: Inleiding

Voor u ligt de keuzenota 'Goirle aan de slag'. Hierin staan een aantal voorgestelde keuzes over re-integratie en participatie in de gemeente Goirle. De keuzenota is ook bedoeld om, met het oog op de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015, een eerste richting te geven aan wat we doen met de nieuwe doelgroepen die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente gaan vallen.

1.1 Aanleiding

Er zijn meerdere aanleidingen om juist nu een keuzenota op te stellen over re-integratie en participatie naar werk. Eén daarvan is de invoering van de Participatiewet en de twee andere decentralisaties; jeugdzorg en 'AWBZ-Wmo'.

1.1.1 De Participatiewet

Nederland kent nu drie regelingen om mensen aan de slag te helpen. Dit zijn de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet Werk en arbeidsondersteuning Jonggehandicapten (Wajong) en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Hoewel deze regelingen hetzelfde doel hebben – mensen aan het werk krijgen – verschillen de rechten en plichten. Zo varieert bijvoorbeeld de hoogte van de inkomensondersteuning, maar ook de mogelijkheden om iemand aan een baan te helpen zijn per regeling anders. Ook worden de regelingen door verschillende instanties uitgevoerd. Het kabinet vindt dat deze regelingen er onvoldoende in slagen om mensen het beste uit zich zelf te laten halen. De regelingen zijn nog teveel vangnet en fuik en nog te weinig een springplank. Daarom gaat de nieuwe wet uit van één regeling voor iedereen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De WWB, de Wsw en (een deel van) de Wajong worden samengevoegd. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering.

Door het op 11 april 2013 gepresenteerde Sociaal Akkoord werd duidelijk dat de Participatiewet op een aantal onderdelen zou gaan veranderen. Zo worden mensen die in de Wajong zitten herkeurd in plaats van alleen een overgang naar de gemeenten van nieuwe Wajongers. Daarnaast moeten er 35 werkbedrijven komen. Deze werkbedrijven moeten gaan bestaan uit bestaande sociale werkplaatsen, werkgevers, UWV en sociale partners. De gemeenten krijgen de lead bij deze werkbedrijven. Hoe dit er exact uit komt te zien is nog onbekend evenals hoeveel middelen hiervoor beschikbaar komen. Inmiddels is bekend dat voor mensen die zelf niet het wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen het instrument loonkostensubsidie beschikbaar komt in plaats van het instrument loondispensatie. Werkgevers ontvangen loonkostensubsidie om zo het verschil tussen de loonwaarde van een werknemer en het WML te compenseren. Op deze manier wordt het voor werkgevers aantrekkelijker om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen en ontvangen de mensen minstens het WML.

Het is dus nog niet exact bekend wat de wet precies gaat inhouden. Duidelijk is wel dat de gemeente per 1 januari 2015 verantwoordelijk gaat worden voor het naar werk begeleiden van twee nieuwe doelgroepen; de Wajongers en de WSW'ers. Om hoeveel nieuwe cliënten voor sociale zaken het gaat en welk budget hiervoor naar de gemeente komt, is nu nog niet duidelijk. Dat er kortingen vanuit het Rijk plaats gaan vinden, lijkt echter onvermijdelijk. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de huidige doelgroep, die gelet op de nog niet aantrekkende economie, de stijgende werkloosheid, het dalende participatiebudget en de terugtrekkende dienstverlening van het UWV moeilijker aan werk komt of aan het werk te helpen is. Genoeg reden dus om na te denken over onze visie en ambitie ten aanzien van re-integratie en participatie naar werk.

1.1.2 Omgevingsfactoren

Door een aantal andere ontwikkelingen is het ook absoluut noodzakelijk geworden om nu proactief in te zetten op het aan het werk helpen van mensen met een uitkering.

Stijging werkloosheid

De eerste complicerende factor is de sterk stijgende werkloosheid door de recessie. In Goirle is de werkloosheid zelfs met 60%¹ gestegen (met 236 werkzoekenden: van 396 naar 632) in 12 maanden. Regionaal is dat 'maar' 32%. Goirle zit dus in zwaar weer als het gaat om werkloosheid.

Stijging uitkeringsbestand.

Het uitkeringsbestand van sociale zaken is sinds 31 december 2012 sterk toegenomen van 235 bijstandsdossiers tot 270 in april. Het aantal aanvragen is in het eerste half jaar van 2013 met 42% toegenomen ten opzichte van dezelfde periode in 2012. (van 109 naar 155 aanvragen). Door de nu voorgestelde herkeuring van Wajongers is de verwachte stijging vanaf 2015 ook groter dan werd gedacht. Eerst ging het over ongeveer 15 personen per jaar in een gemeente van Goirlese omvang, nu komen daar de mensen bij die door een herkeuring voortaan onder de doelgroep van de gemeente gaan vallen.

Vervallen van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

Met de invoering van de Participatiewet wordt de Wsw afgeschaft en is geen nieuwe instroom mogelijk. In mei hadden 175 Goirlenaren een wsw-dienstverband. De gemeente moet vanaf 1 januari 2015 borgen dat de mensen die via de Wsw werken aan het werk blijven en blijft financieel verantwoordelijk. De kosten voor de werkplekken zijn een gegeven terwijl op de budgetten wordt gekort. Als een groot deel van het participatiebudget gereserveerd moet worden voor het betalen van de Wsw-plaatsen, blijft er weinig geld over om alle andere doelgroepen naar werk te begeleiden. Er staan daarnaast 14 Goirlenaren op de wachtlijst voor een wsw-dienstverband. Deze mensen kunnen na 1 januari 2015 niet meer instromen en moeten op een andere manier naar werk begeleid worden.

Ontwikkelingen UWV

Het UWV biedt voortaan aan mensen met een bijstandsuitkering alleen nog elektronische dienstverlening, dit houdt onder andere in dat gebruik gemaakt kan worden van een persoonlijke digitale werkmap op werk.nl waarin bijvoorbeeld een cv geplaatst kan worden en waarin vacatures kunnen worden ontvangen. Er is geen persoonlijk contact mogelijk met een werkcoach van het UWV. Voor mensen met een WW-uitkering is een werkcoach in zeer beperkte situaties beschikbaar. Wajongers krijgen nu nog wel persoonlijke begeleiding naast de digitale dienstverlening. De gemeente kan bijstandsccliënten niet meer doorverwijzen naar het UWV voor persoonlijke ondersteuning en bemiddeling, maar zal dit zelf moeten doen.

Tot nu toe is beschreven waarom we in moeten zetten op re-integratie en participatie. De vraag die in het volgende hoofdstuk voorligt is het 'wat'? Wat willen we bereiken met ons re-integratie en participatiebeleid? Wat is onze stip aan de horizon?

---

¹ UWV Basisset Regionale Arbeidsmarkt informatie, Arbeidsmarktregio Midden-Brabant juni 2013

Hoofdstuk 2 Visie en ambitie

2.1 Uitgangspunten Back to Basics

In het projectplan Triple T is in de projectopdracht opgenomen dat de drie transities worden geïmplementeerd binnen de kaders van de gemeentelijke beleidsvisie 'Back tot Basics: De Nieuwe Koers'. Het is dan ook logisch om het re-integratie- en participatiebeleid, wat voor een deel al invulling geeft aan de aanstaande invoering van de Participatiewet, ook wordt uitgewerkt binnen dat kader. Daarmee wordt gezorgd voor samenhang met de transitie 'AWBZ-WMO' en de transitie Jeugdzorg.

De drie hoofddoelstellingen:

1. Inwoners zijn in staat om maatschappelijk te participeren. Indien mensen dit niet op eigen kracht kunnen, is ondersteuning nodig. Uitgangspunt hierbij is dat voor deze ondersteuning zoveel als mogelijk een oplossing gezocht wordt in de samenleving zelf. Hierbij spelen familie, vrienden, sociale verbanden en organisaties een belangrijke rol. De gemeente heeft als taak om vanuit haar rol goede initiatieven te steunen en inwoners te stimuleren eigen verantwoordelijkheid te nemen.
2. Inwoners zijn zelfredzaam, hetgeen betekent dat zij het vermogen hebben het leven in te richten zonder dat hulp van anderen nodig is. Ook hierbij geldt dat indien zij dit niet op eigen kracht kunnen, zij hierbij ondersteuning kunnen krijgen.
3. Een gezonde 'civil society' die dé basis vormt voor een veerkrachtige lokale samenleving, waarin zoveel mogelijk burgers – zo niet allen – mee doen. Vrijwillige inzet is de hefboom om hiertoe te komen. De organisatiekracht van de samenleving kan worden vergroot, door mensen te stimuleren hun ontwikkelde talenten ten behoeve van deze samenleving in te zetten.

In de uitwerking van bovengenoemde doelen, staat de visie van De Kanteling centraal.

Beslispunt 1: De Kaders

Het re-integratie- en participatiebeleid van de gemeente Goirle uitwerken binnen de kaders van Back to Basics: De Nieuwe Koers.

2.2 Visie op re-integratie- en participatie

Als we deze drie pijlers vertalen naar een visie op re-integratie en participatie dan gaat het erom dat mensen op eigen kracht verder kunnen. Vertrouwen in eigen kracht en het daarop aanspreken, houdt in dit verband in dat we uitgaan van zelfredzaamheid. Zelf kunnen zoeken naar betaald of onbetaald werk betekent dat iemand het ook zelf moet doen. Als iemand dat niet zelf kan, bieden we passende ondersteuning om het zelf te kunnen gaan doen. We vertrouwen op die eigen kracht, kwaliteiten en netwerk en daar waar nodig ondersteunen we. Als we toch ondersteuning bieden vragen we om iets te doen voor een ander of de samenleving. Maar ook spreken we organisaties en werkgevers aan om maatschappelijk te ondernemen en het maatschappelijk belang te steunen. De gemeente beslist of gevraagde ondersteuning past binnen deze uitgangspunten. Voortbordurend op het bovenstaande stellen we de raad voor om de volgende visie vast te stellen:

Beslispunt 2: De Visie

Meedoen aan de samenleving door betaald of onbetaald werk te doen vergroot de eigen waarde van mensen. Werk is essentieel voor mensen, voor het functioneren van de arbeidsmarkt en voor de economie.

Iedereen zorgt voor eigen inkomen. Als betaalde arbeid niet mogelijk is, vult iemand op een andere manier zijn maatschappelijke bijdrage in.

2.3 Uitgangspunten

1. Uitgaan van eigen kracht

Mensen die nog aan de kant staan moeten meer kansen krijgen om mee te doen en waar mogelijk in hun eigen levensonderhoud voorzien. Uitgaan van de eigen kracht van de mensen om wie het gaat is daarbij belangrijk. Bij de verdere uitwerking van de Participatiewet wil het kabinet als uitgangspunt hanteren om daar waar mogelijk maximaal ruimte te bieden aan mensen zelf en de professionals die hen ondersteunen.

2. Wederkerigheid

Er wordt verwacht dat burgers vaker iets voor hun uitkering doen. We bewegen burgers er op positieve wijze toe om naar vermogen iets terug te doen voor de uitkering en zich in te zetten voor de gemeenschap. De opgave ligt hierin om dit samen met onze partners in het maatschappelijk middenveld en werkgevers mogelijk te maken.

3. Verbinden

De veranderende rol van de overheid, de drie transities en de hiermee gepaard gaande bezuinigingen dagen ons uit om na te denken over de dwarsverbanden tussen enerzijds werk en inkomen en anderzijds welzijn en zorg. Door deze verbindingen te leggen tussen werk, inkomen, welzijn en zorg kan participatie van mensen effectiever worden bevorderd.

4. Betaalbaarheid

De komst van de participatiewet gaat gepaard met een efficiencykorting. De gemeente is genoodzaakt om keuzes te maken over wat ze wel of niet blijft doen, wat ze anders wil organiseren of financieren uit het Participatiebudget. Waarbij rekening gehouden moet worden dat het Participatiebudget een belangrijk middel is om participatie te realiseren. We kiezen er nu voor om het re-integratie en participatiebeleid in eerste instantie toe te passen op het zittende uitkeringsbestand en de nieuwe instroom.

5. Maximale inzet op betaald werk.

De bijstand is en blijft ook in de komende jaren een vangnetvoorziening waarbij het adagium 'werk gaat boven uitkering' onverminderd van toepassing is. De gemeente Goirle wil dat mensen naar vermogen mee kunnen doen aan de samenleving. Betaald werk is hiervoor het middel bij uitstek. Mensen kansen bieden mee te doen aan de samenleving betekent dat we als eerste kijken of iemand via een betaalde (parttime)baan aan het werk kan.

De klantmanagers ondersteunen uitkeringsgerechtigden bij het vinden van werk. Werk is essentieel voor mensen, voor het functioneren van de arbeidsmarkt én voor de economie. En uiteraard betekent dit voor de

gemeente bij uitstroom uit de uitkering naar een betaalde baan dat er geen uitkering meer verstrekt hoeft te worden en dus hier financieel baat bij heeft.

Maximale inzet op betaald werk betekent niet dat we geen inzet plegen op de klanten die (nog) niet naar werk begeleid kunnen worden. Onze visie is immers indien meedoen niet via betaalde arbeid kan, we dan kijken binnen welke mogelijkheden men wel kan bijdragen aan de maatschappij. Voor deze klanten worden naar mogelijkheden gezocht in verbinding met voorzieningen uit de Wmo en samenwerking met maatschappelijke partners.

6. Lokaal wat kan en regionaal wat een meerwaarde heeft

Goirle wil zelf inzetten op een lokale werkgeversbenadering om Goirlese werkzoekenden te gaan plaatsen op werkervaringsplaatsen en/of reguliere banen. De arbeidsmarkt houdt echter niet op bij de grens van de gemeente en per 1 januari 2015 moet er een regionale werkgeversbenadering zijn gerealiseerd. Vanuit allerlei regelingen vanuit het Rijk en de provincie komen er extra middelen beschikbaar voor de regio. Binnen de samenwerking met de Hart van Brabant-gemeenten wordt geprobeerd om de gevolgen van de crisis zoveel mogelijk aan te pakken. Een aantal projecten is ook gericht arbeidsmarktbeleid. Goirle sluit hierbij aan.

Beslispunt 3: Uitgangspunten

Aan de raad wordt voorgesteld om de hierboven gestelde 6 uitgangspunten vast te stellen. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de inzet op re-integratie en participatie.

2.4 Ambitie

Hiervoor is beschreven waarom de gemeente Goirle inspanningen levert op het gebied van re-integratie en participatie en wat het einddoel is en welke uitgangspunten daarbij van toepassing zijn. Om het voorgestelde einddoel te behalen zijn de volgende ambities geformuleerd. Aan de raad wordt voorgesteld om deze ambities vast te stellen:

Beslispunt 4: Ambities

1. Goirle wil haar bijstandsgerechtigden meer, beter en vaker in beeld krijgen bij werkgevers in Goirle en in de regio.
2. Goirle wil haar bijstandsgerechtigden beter beschikbaar maken voor de arbeidsmarkt in het algemeen en beter plaatsbaar maken op vacatures die openstaan bij werkgevers.
3. Goirle wil bijstandsgerechtigden die niet kunnen werken, een grotere maatschappelijke bijdrage laten leveren.

Om deze ambities te kunnen realiseren is inzet op vier elementen van belang. Aan de raad wordt voorgesteld om vast te stellen dat op deze vier elementen wordt ingezet, regionaal en lokaal:

Beslispunt 5: De vier elementen

Werkgevers benaderen en bereid krijgen om onze cliënten aan te nemen en de ondersteuning bieden die ze daarvoor nodig bieden.

Werkzoekenden in hun eigen kracht plaatsen bij het zoeken naar werk en ondersteuning bieden waar dat nodig is om werk te vinden en te behouden. Bijvoorbeeld door training en scholing.

Matching van werkgevers en werkzoekenden. Deze twee groepen met elkaar in contact brengen en de juiste werkzoekende op het juiste moment en op de juiste manier in beeld brengen van de werkgever is absoluut noodzakelijk om re-integratie succesvol te laten zijn.

Verbindingen leggen met voorzieningen uit de Wmo en samenwerking met maatschappelijke partners.

Hoofdstuk 3 Wettelijk kader en budget

3.1 Wettelijk kader

Er zijn op dit moment meerdere wetten die activering, werk en maatschappelijke ondersteuning regelen voor mensen die het zelf niet redden.

- Wet werk en bijstand (WWB)
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw)
- Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong)
- Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)
- Algemene Wet bijzondere ziektekosten (AWBZ)
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Voor een korte uitleg over deze wetten wordt u verwezen naar de bijlage 1 'Huidige wetgeving'.

3.2 Financiering bijstand

De gemeente krijgt van de rijksoverheid twee budgetten: een inkomensdeel en een werkdeel. Uit het inkomensdeel moeten de uitkeringen worden betaald. Uit het werkdeel moeten de re-integratieactiviteiten worden betaald. Gemeenten dienen zelf eventuele tekorten op die budgetten aan te vullen. Daar staat tegenover dat overschotten op het inkomensdeel in de gemeentekas vloeien. Het is dus zaak voor gemeenten om zo weinig mogelijk instroom in de bijstand te hebben, en zo veel mogelijk uitstroom.

3.2.1 Inkomensdeel

Voor 2013 en 2014 hebben we een geschat tekort op het inkomensdeel van € 200.000,00. Met de komst van de Participatiewet en door de in de inleiding genoemde factoren zal het uitkeringsbestand toenemen. Het is onzeker wat er met het landelijke budget gaat gebeuren. Het eigen risico van de gemeente op het budget voor de uitkeringen voor levensonderhoud is 10% van het budget. Dat is een bedrag van afgerond € 300.000,00. Als de tekorten verder op dreigen te lopen kan er een beroep op een aanvullende uitkering van het Rijk gedaan worden. Dan moet wel aangetoond worden dat er stevig is ingezet op arbeidsmarkttoeleiding. Door uitdrukkelijk in te zetten op werkgeversbenadering, verbetering positie werkzoekenden en matching tussen die twee, moeten verdere tekorten voorkomen worden. De middelen die vrijkomen als er een lager tekort gerealiseerd zouden het beste direct opnieuw ingezet moeten worden in het kader van re-integratie en participatie, zodat een continue aanpak gerealiseerd kan worden.

3.2.2 Participatiebudget

Het werkdeel valt vanaf 2009 onder het zogenoemde participatiebudget, waaronder ook de middelen voor inburgering vallen en de Onderwijs, Cultuur en Wetenschap-bijdrage. Voor 2014 wordt verwacht dat het werkdeel voor Goirle gelijk is aan dat voor 2013 (excl. de middelen voor inburgering omdat die taak wegvalt bij de gemeente). De jaren daarna wordt een sterke daling van het participatiebudget verwacht.

3.3. Extra impuls

Het Rijk legt een grotere taak weg bij gemeenten op het gebied van regionaal arbeidsmarktbeleid. Binnen Hart van Brabant is dit opgepakt. Dit zal investeringen met zich meebrengen, die vaak ook nodig zijn om cofinanciering vanuit provincie of ESF mogelijk te maken. Lokaal zal het regionale beleid ook een vertaling moeten krijgen. We willen het economisch beleid meer dan voorheen in relatie brengen met arbeidsmarktbeleid. We gaan het gesprek aan met werkgevers, niet alleen vanuit economische belangen maar ook vanuit maatschappelijk perspectief. Achterliggend idee hierbij is dat we willen proberen meer ondernemers over de haak te houden. Daarmee willen we ook werkzoekenden meer kansen bieden op een betaalde baan, werkervaringsplaats

of stageplek. In navolging van de gemeente Tilburg hebben we besloten om schoolverlaters de mogelijkheid te bieden om met een startersbeurs een stageplek te vinden. Binnen de nieuwe aanbestedingswet willen we ook de kansen pakken die mogelijk zijn om aanbestedingen te combineren met het bieden van kansen aan werkzoekenden. In de uitvoering gaan we meer zelf het gesprek aan met werkzoekenden. De komende jaren willen we extra middelen uittrekken als impuls aan en ondersteuning van projecten en ideeën om werkgelegenheid te creëren of overeind te houden en voor activiteiten in samenhang met de regionale ontwikkeling.

Het UWV beperkt zich bijna volledig tot elektronische dienstverlening. Personen die nog niet voldoende digitaal vaardig zijn dreigen de aansluiting te verliezen. Dat willen we voorkomen. We gaan met begeleiding ook groepsgewijs bijeenkomsten organiseren voor werkzoekenden om de eigen kracht van werkzoekenden ook verder te ontwikkelen.

Binnen de regio zoeken we behalve de samenwerking met de regio Hart van Brabant ook de samenwerking op delen van de participatiewet met Hilvarenbeek en Oisterwijk.

Het meer in eigen beheer doen is een omslag in werken. Onze klantmanagers werk en inkomen zijn integraal klantmanagers, dat wil zeggen dat zij zowel met de beoordeling van het recht op uitkering als met de beoordeling van de uitstroombmogelijkheden (de doelmatigheid) bezig zijn. Dat vergt permanent prioriteitstelling en leidt er toe dat er te weinig tijd vrijgemaakt kan worden voor de doelmatigheid. We hebben enig tijd geleden al besloten om een verdere scheiding door te voeren (in navolging ook van andere gemeenten, die daar succes mee hebben). De sterk oplopende werkloosheid en daarmee samenhangend het aantal verzoeken om bijstand en de intensivering op het onderdeel doelmatigheid maakt dat we meer uren in moeten zetten.

Vanaf 1 juli 2013 is een fulltime klantmanager rechtmatigheid op tijdelijke basis aangenomen om te kunnen starten met de nieuwe manier van werken en ook om de grote stroom van aanvragen op te vangen. Om de ontwikkeling op de participatieladder goed te volgen en te registreren hebben we een goed systeem nodig. Dit systeem willen we implementeren in 2013.

De economische perspectieven op de korte termijn zijn somber. De meest optimistische voorspellingen gaan uit van een aantrekkende economie vanaf 2017. In de voorjaarsnota hebben we een extra budget gevraagd van € 100.000,00 vanaf 2014 gedurende drie jaren. In 2016 kunnen we het beleid evalueren en kan bezien worden of er vanaf 2017 extra budget nodig is. De kosten die in 2013 gemaakt worden, kunnen ten laste gebracht worden van het overgehevelde budget re-integratie van 2012 naar 2013 van € 95.000,00 wat ingezet dient te worden voor re-integratie en participatie activiteiten.

Beslispunt 6: Financiering

Aan de raad wordt voorgesteld om:

1. in 2013 € 50.000,00 ten laste te brengen van het over 2012 overgehevelde budget re-integratie;
2. bij de begrotingsbehandeling van de begroting 2014 een besluit te nemen over het beschikbaar stellen van € 100.000,00 per jaar gedurende drie jaren
3. de middelen die vrijkomen als gevolg van een lager tekort op het inkomensdeel opnieuw in te zetten voor re-integratie en participatie.

Hoofdstuk 4: Indeling op participatieladder en de doelgroepen

4.1 Indeling op participatieladder

Gemeente Goirle heeft momenteel 270 bijstandsdossiers. Een echtpaar is één bijstandsdossier, maar betreft dus feitelijk twee personen. Sinds 2012 wordt elke uitkeringsgerechtigde met uitkering op grond van de Wet Werk en Bijstand ingedeeld op de participatieladder. De participatieladder bestaat in totaal uit zes niveaus.

- niveau 6: betaald werk
- niveau 5: betaald werk met ondersteuning
- niveau 4: onbetaald werk
- niveau 3: deelname aan georganiseerde activiteiten (cursus, vereniging)
- niveau 2: sociale contacten buitenshuis
- niveau 1: geïsoleerd levend

De ladder is verdeeld in twee delen: een deel van vier treden (niveau 1 t/m 4) voor mensen zonder arbeidscontract en een deel van twee treden voor iedereen met arbeidscontract met als hoogste trede regulier werk zonder ondersteuning. Voor een verdere toelichting per trede zie bijlage 2: 'Uitleg positie op de ladder'. De participatieladder stelt niet alleen vast of mensen uiteindelijk een reguliere betaalde baan weten te vinden. Ook als iemand van een teruggetrokken bestaan de stap zet naar vrijwilligerswerk laat de ladder dat zien. Dat is immers ook een resultaat dat telt. Op basis van de analyse van deze gegevens kan een beeld geschetst worden van het huidige bestand. Zie bijlage 3: 'Bestandsanalyse'.

4.2 Doelgroepen

Het kan echter verschillende redenen hebben dat iemand zich op een bepaalde trede bevindt. Om te zorgen voor een stijging op de participatieladder is het nodig om te kijken wat de oorzaak is van werkloosheid of sociaal isolement en het type persoon. Op die manier kan het bestand in een aantal doelgroepen onderverdeeld worden.

Doelgroep 1: Kunners en willers

Deze groep kan zelf op zoek naar werk of heeft zeer weinig ondersteuning nodig. Ondersteuning en advies bij bijvoorbeeld het aanspreken van het eigen netwerk kan wel nodig zijn en dit willen we efficiënt uitvoeren. Vaak ingedeeld vanaf niveau 4, maar soms ook op niveau 3.

Doelgroep 2: Mensen met een vastgestelde arbeidsbeperking

Dit zijn de mensen die nu een wsw-dienstverband hebben en die op de wachtlijst staan. Daarnaast de huidige Wajongers en eventueel nog andere bijstandsccliënten waarbij een beperking is vastgesteld. Deze mensen kunnen op trede 1 tot en met 5/6 van de participatieladder ingedeeld zijn.

Doelgroep 3: Mensen met overbrugbare andere afstand tot de arbeidsmarkt

Het betreft mensen die niet zelfredzaam zijn in het zoeken en vinden van werk. Ook zijn er cliënten die aangeven (nog) niet te kunnen werken, terwijl wij ervan overtuigd zijn dat deze personen met wat begeleiding weer richting werk kunnen gaan. Klanten die zich belemmerd voelen omdat ze overal beren op de weg zien, onverwerkt verlies hebben, in een slachtofferrol zitten of hun eigen grenzen niet kunnen stellen. Deze doelgroep staat meestal op de trede 1 tot en met 4.

Doelgroep 4: Mensen met een (vooralsnog) onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt

Deze mensen zitten vaak in een sociaal isolement en/of zijn maatschappelijk niet actief. Ze hebben een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt omdat ze geen of weinig opleiding hebben en weinig tot geen werkervaring. Vaak is er ook sprake van (niet vastgestelde) meervoudige persoonlijke of sociale problematiek. Ook in een eventueel gezin spelen vaak op meerdere terreinen problemen en soms is ook andere hulpverlening actief binnen het huishouden. Er is voor deze doelgroep beduidend meer nodig dan alleen sollicitatietraining en een beschikbare werkplek om te kunnen slagen op de arbeidsmarkt. Voor sommigen is dat zelf niet haalbaar. Deze mensen zijn vaak ingedeeld op trede 1 tot en met 3.

Doelgroep 5: Jongeren

Voor jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie en met leermogelijkheden geldt dat ze zo snel mogelijk teruggeleid worden naar school, zoals de WWB voorschrijft. Jongeren vind je op alle treden van de participatieladder.

Er is tot slot een groep waarvoor een uitzondering geldt; namelijk de vrouwen die verblijven bij Kompaan en de Bocht. Vanwege het tijdelijke karakter van dit verblijf en het hulpverleningstraject wat zij volgen worden deze dames vrijgesteld van de arbeidsverplichtingen. (In regionaal verband beoordelen we wel wat de mogelijkheden zijn om deze dames een goede startkwalificatie te geven.)

Aanpak per doelgroep

Elke doelgroep vraagt om een eigen aanpak. Sommige instrumenten kunnen op meerdere doelgroepen ingezet worden. Een instrument als sociale activering is met name bedoeld voor doelgroep 4, maar soms ook nuttig bij doelgroep 3 als opstap naar werk. Buiten de jongeren, worden geen doelgroepen op leeftijd gevormd. Iemand van 55+ kan op trede 5 van de participatieladder ingedeeld zijn en in doelgroep 1 (kunnens en willers) horen, terwijl een andere 55+er, in een sociaal isolement zit en in doelgroep 4 zit. De aanpak voor deze leeftijdsgenoten behoort dan uiteraard ook anders te zijn.

Beslispunt 7: Doelgroepen

Aan de raad wordt voorgesteld om de genoemde 5 doelgroepen vast te stellen, zodat per doelgroep door het college een aanpak kan worden uitgewerkt.

4.3 Doelstelling

Uitgaande van de voorgestelde visie, de uitgangspunten en de ambities en dat er kan worden ingezet op de vier elementen, is de doelstelling dat ten minste 10% van de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die bekend zijn bij de gemeente, tenminste één trede op de participatieladder zijn gestegen. We gaan daarbij uit van de indeling op de participatieladder per 31 december 2013 en zullen opnieuw meten op 31 december 2014. Tussentijds zullen we elk kwartaal meten welke resultaten worden behaald, en kunnen we bijsturen waar nodig.

Beslispunt 8: Doelstelling

Aan de raad wordt voorgesteld om de volgende doelstelling vast te stellen: Ten minste 10% van de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt moet na één jaar tenminste één trede op de participatieladder zijn gestegen.

Hoofdstuk 5 Samenvatting beslispunten

In deze keuzenota wordt de raad voorgesteld de volgende besluiten te nemen ten aanzien van het beleid op re-integratie en participatie.

1. De volgende kaders vast te stellen:

Het re-integratie- en participatiebeleid van de gemeente Goirle uitwerken binnen de kaders van Back to Basics: De Nieuwe Koers.

2. De volgende visie vast te stellen:

Meedoen aan de samenleving door betaald of onbetaald werk te doen vergroot de eigen waarde van mensen en draagt bij aan hun geluksgevoel. Werk is essentieel voor mensen, voor het functioneren van de arbeidsmarkt en voor de economie.

Iedereen zorgt voor eigen inkomen. Als betaalde arbeid niet mogelijk is, vult iemand op een andere manier zijn maatschappelijke bijdrage in.

3. Onderstaande uitgangspunten voor de uitvoering van het re-integratie en participatiebeleid vast te stellen:

- Uitgaan van eigen kracht
- Wederkerigheid
- Verbinden
- Betaalbaarheid
- Maximale inzet op betaald werk
- Lokaal wat kan en regionaal wat een meerwaarde heeft

4. Drie ambities vast te stellen:

- Goirle wil haar bijstandsgerechtigden meer, beter en vaker in beeld krijgen bij werkgevers in Goirle en in de regio.
- Goirle wil haar bijstandsgerechtigden beter beschikbaar maken voor de arbeidsmarkt in het algemeen en in het bijzonder voor vacatures die openstaan bij werkgevers.
- Goirle wil bijstandsgerechtigden die niet kunnen werken, een grotere maatschappelijke bijdrage laten leveren.

5. Vast te stellen dat daarvoor inzet op vier elementen nodig is:

- **Werkgevers** benaderen en bereid krijgen om onze cliënten aan te nemen en de ondersteuning bieden die ze daarvoor nodig bieden. (vraag)
- **Werkzoekenden** in hun eigen kracht plaatsen bij het zoeken naar werk en ondersteuning bieden waar dat nodig is om werk te vinden en te behouden. (aanbod)
- **Matching** van werkgevers en werkzoekenden. Deze twee groepen met elkaar in contact brengen en de juiste werkzoekende op het juiste moment en op de juiste manier in beeld brengen van de werkgever is absoluut noodzakelijk om re-integratie succesvol te laten zijn.
- **Verbindingen** leggen met voorzieningen uit de Wmo en samenwerking met maatschappelijke partners.

6. Ten aanzien van financiering vast stellen dat:

1. in 2013 € 50.000,00 ten laste te brengen van het over 2012 overgehevelde budget re-integratie;
2. bij de begrotingsbehandeling van de begroting 2014 een besluit te nemen over het beschikbaar stellen van € 100.000,00 per jaar gedurende drie jaren
3. de middelen die vrijkomen als gevolg van een lager tekort op het inkomensdeel opnieuw in te zetten voor re-integratie en participatie.

7. De volgende 5 doelgroepen vast te stellen, zodat per doelgroep door het college een aanpak kan worden uitgewerkt:

Doelgroep 1: Kunners en willers

Doelgroep 2: Mensen met een vastgestelde arbeidsbeperking

Doelgroep 3: Mensen met overbrugbare andere afstand tot de arbeidsmarkt

Doelgroep 4: Mensen met een (vooralsnog) onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt

Doelgroep 5: Jongeren

8. De volgende doelstelling vast te stellen: Ten minste 10% van de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt moet na één jaar tenminste één trede op de participatieladder zijn gestegen.

Bijlage 1: Huidige wetgeving

- Wet werk en bijstand (WWB)

In de Wet werk en bijstand (WWB) is vastgelegd dat iedere burger die niet in zijn eigen inkomen voorziet, aan het werk wordt geholpen en als dat niet lukt tijdelijke aanvulling krijgt tot het sociaal minimum. Met de komst van de Wet participatiebudget in januari 2009 zijn de budgetten in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs, de Wet Inburgering en de re-integratiegelden binnen de financiering van de Wet Werk en Bijstand in één budget bijeengebracht. Dit was de start voor gemeenten om maatschappelijke participatie van bepaalde doelgroepen integraal op te pakken.

Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

Voor mensen met een arbeidshandicap, die niet op een reguliere werkplek aan de slag kunnen is de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Deze wet valt onder de (financiële) verantwoordelijkheid van de gemeente en wordt in het geval van Goirle uitgevoerd door de Diamantgroep. .

Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong)

Mensen die op een jonge leeftijd een ziekte of handicap hebben gekregen en daardoor niet kunnen werken, kunnen op hun 18^e in aanmerking komen voor een Wajanguitkering. Het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) voert de Wajang uit door ondersteuning te bieden bij het vinden van passend werk of een opleiding en geeft waar nodig inkomensondersteuning.

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)

Werknemers die na 2 jaar ziekte meer dan 35% arbeidsongeschikt zijn, kunnen een arbeidsongeschiktheidsuitkering krijgen. De WIA bestaat uit 2 regelingen. De regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) is er voor wie nog gedeeltelijk kan werken. Mensen die helemaal niet meer kunnen werken, krijgen een IVA-uitkering, de Inkomensvoorziening Volledig en duurzaam arbeidsongeschikten. Ook deze wet wordt uitgevoerd door het UWV.

Algemene Wet bijzondere ziektekosten (AWBZ)

Mensen met een fysieke, zintuiglijke, verstandelijke of psychiatrische beperking, kunnen vanuit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) begeleiding krijgen. Het kan gaan om individuele of groepsbegeleiding. Groepsbegeleiding wordt ook wel dagbesteding genoemd. De dagbesteding is in principe niet gericht op werk/re-integratie maar op begeleiding en een zinvolle bezigheid geven aan mensen met een beperking. In de loop van de tijd zijn er wel meer elementen van werk en re-integratie bijgekomen, zoals arbeidsmatige dagbesteding.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is geregeld dat gemeenten op diverse prestatievelden activiteiten dienen te organiseren, om burgers aan de samenleving mee te kunnen laten doen (compensatieplicht) en de zelfredzaamheid van thuiswonende mensen met een beperking te bevorderen. Prestatievelden zijn onder meer: leefbaarheid in wijk en buurt, jeugd, informatie en advies, vrijwilligerswerk en mantelzorg, verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking en het bieden van maatschappelijke opvang.

Bijlage 2: Uitleg positie op de ladder

Niveau	Voorbeelden
<p>Niveau 6: Betaald werk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een arbeidscontract met een werkgever of is zzp'er EN • ontvangt geen aanvullende uitkering van gemeente of andere uitkeringsinstantie EN • wordt niet door anderen dan leidinggevende of collega's begeleid bij het uitvoeren van het werk EN • maakt geen gebruik van WSW of gemeentelijke participatie-instrumenten. 	<p>Voorbeelden niveau 6:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Baan met arbeidscontract - Baan met arbeidscontract en pro forma nazorg² - Zzp'ers - Ondernemers
<p>Niveau 5: Betaald werk met ondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft een arbeidscontract met een werkgever of is zzp'er en ontvangt daarbij ondersteuning, dat wil zeggen: • maakt gebruik van gemeentelijke participatie-instrumenten OF • ontvangt een aanvullende uitkering OF • werkt in WSW-verband (intern, gedetacheerd of begeleid werken) OF • volgt een reguliere opleiding met arbeidscomponent, onder het niveau van de startkwalificatie. 	<p>Voorbeelden niveau 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - WSW (intern/gedetacheerd/begeleid werken) - Werk (parttime) met aanvullende uitkering van gemeente of UWV - Werkt met loonkostensubsidie - Werk waarbij uitkering wordt verloond (o.a. bepaalde vormen van Work First) - Werk met apart ingekochte instrument nazorg waarbij sprake is van echte ondersteuning - Werk met externe begeleiding/jobcoach - Werk en volgt daarnaast een inburgeringsaanbod - Werk en volgt daarnaast een educatieaanbod - Bbl-opleiding (4 dagen werken in leerbedrijf en 1 dag opleiding) - Werken met stagevergoeding en zonder aanvullende uitkering
<p>Niveau 4: Onbetaald werk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doet onbetaald werk; dat wil zeggen: • heeft geen arbeidscontract EN • voert taken uit en heeft daarbij verantwoordelijkheden naar anderen EN • heeft minimaal eens per week fysiek contact met anderen bij het uitvoeren van het onbetaalde werk. 	<p>Voorbeelden niveau 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Werken met behoud van uitkering (Work First, participatiebanen e.d.) - Duale inburgeringstrajecten met een werkcomponent - Re-integratie-instrument met werkcomponent - Stages - Vrijwilligerswerk (minimaal 1 x per week contact) - Bol-opleiding (dagopleiding met zo nu en dan stage) - GIT-trajecten (Geïntegreerde Trajecten - scholingstrajecten waarbij een beroepsopleiding met stages wordt gecombineerd met het leren

² Het gaat hierbij niet om nazorg die gemeenten apart inkopen, maar om nazorg als impliciet onderdeel van een re-integratietraject waarbij geen sprake is van echte ondersteuning. De nazorg beperkt zich hierbij tot één- of tweemaal telefonisch contact.

Niveau 3: Deelname georganiseerde activiteiten

- Neemt deel aan activiteiten in georganiseerd verband zoals verenigingen of opleidingen **EN**
- voert geen taken uit met verantwoordelijkheden naar anderen (d.w.z. het is geen werk) **EN**
- neemt minimaal eens per week deel aan die activiteit waarbij hij/zij in fysiek contact komt met anderen

Voorbeelden niveau 3:

- Volgen van een inburgeringsaanbod, educatieaanbod of re-integratie-instrument zonder werkcomponent
- Volgen van andere cursussen of opleidingen zonder werkcomponent
- Lidmaatschap vereniging (regelmatig een activiteit volgen waarbij je in contact komt met andere mensen)
- Regelmatige sport beoefenen in georganiseerd verband
- Vrijwilligerswerk (minder dan 1x per week contact)

Niveau 2: Sociale contacten buiten de deur

- Heeft minimaal één keer per week fysiek contact met mensen die geen huisgenoten zijn **EN**
- die contacten vinden niet plaats in georganiseerd verband **EN**
- voert geen taken uit met verantwoordelijkheden naar anderen (d.w.z. het is geen werk) **EN**
- die contacten beperken zich niet alleen tot functioneel contact met winkelpersoneel, hulpverleners et cetera

Voorbeelden niveau 2:

- Mensen ontmoeten zoals burens, buurtbewoners en ouders van vriendjes van kinderen
- Regelmatig activiteiten buiten de deur ondernemen, zoals bezoek van vrienden, bioscoopbezoek, museumbezoek etc.
- Regelmatige mantelzorg voor niet-huisgenoten (die niet via een organisatie is georganiseerd)
- Individuele sporten zoals sportschool
- Neemt deel aan activiteiten in georganiseerd verband maar minder dan 1 x per week
- Regelmatig kerk/moskeebezoek (minimaal 1x per week)

Niveau 1: Geïsoleerd

- Heeft niet of nauwelijks contact met anderen dan huisgenoten **EN**
- de contacten buiten de huisgenoten beperken zich tot functionele contacten (winkelpersoneel, hulpverleners, buschauffeurs etc.)

Voorbeelden niveau 1:

- Nauwelijks contacten buiten de deur
- Mantelzorg voor huisgenoten
- Alleen actieve contacten via internet/email
- Dakloos zonder contacten met niet-daklozen, behalve hulpverleners

Bijlage 3: Bestandsanalyse³

Naar Trede	
TREDE	Totaal
1. Geïsoleerd	34
2. Sociale contacten buitenshuis	99
3. Deelname georganiseerde activiteiten	79
4. Onbetaald werk	26
5. Betaald werk met ondersteuning	48
Eindtotaal	286

Naar trede en leeftijd	Leeftijdscategorie					Eindtotaal
	< 27	27 - 45	45 - 55	55 - 65	65+	
TREDE						
1. Geïsoleerd	1	7	9	17		34
2. Sociale contacten buitenshuis	5	40	25	28	1	99
3. Deelname georganiseerde activiteiten	26	32	13	8		79
4. Onbetaald werk	5	10	4	7		26
5. Betaald werk met ondersteuning	10	12	18	8		48
Eindtotaal	47	101	69	68	1	286

³ In dit overzicht staan geen cliënten ingedeeld op trede 6=Betaald werk. Mensen met betaald werk die geen nazorg meer krijgen van de gemeente zijn niet meer in beeld bij Sociale Zaken en behoren niet meer tot bestand waarop de analyse van toepassing is. Er worden 286 cliënten getoond, dit betreffen de personen die ingedeeld zijn van de in totaal 270 dossiers. De nog niet ingedeelde personen zijn mensen met een IOAW-, IOAZ- of BBZ- uitkering. Deze worden op een later moment ook ingedeeld op de participatieladder.

Trede op de Participatieladder

